

Neljapäev, 15. märts 2018

P8_TA(2018)0080

Inimõiguste kaitsjate vahistamine Sudaanis ja eelkõige Sahharovi auhinna laureaadi Salih Mahmoud Osmani juhtum**Euroopa Parlamendi 15. märtsi 2018. aasta resolutsioon inimõiguste kaitsjate vahistamise kohta Sudaanis ja eelkõige Sahharovi auhinna laureaadi Salih Mahmoud Osmani juhtumi kohta (2018/2631(RSP))**

(2019/C 162/11)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Sudaani kohta,
- võttes arvesse Sahharovi auhinna võrgustiku eest vastutava asepresidendi ja selle inimõiguste allkomisjoni esimehe 9. veebruari 2018. aasta avaldust Sahharovi auhinna laureaadi Salih Mahmoud Osmani kohta,
- võttes arvesse ELi saatkondade missioonijuhtide 11. jaanuari 2018. aasta kohapealset avaldust hiljuti Hartumis toimunud meelevalduste kohta,
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2400 (2018), mis võeti vastu julgeolekunõukogu 8177. istungil 8. veebruaril 2018,
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu esimehe 31. jaanuari 2018. aasta avaldust seoses julgeolekunõukogus peetud aruteluga teemal „Peasekretäri aruanded Sudaani ja Lõuna-Sudaani kohta“,
- võttes arvesse Darfuris humanitaarabitöötaja röövimist käsitlevat avaldust, mille ÜRO kohalik ja humanitaarabi koordinaator Sudaanis tegi 9. oktoobril 2017 Hartumis,
- võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni artiklit 5 ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artiklit 7, milles mõlemas on sätestatud, et kellegi suhtes ei tohi rakendada piinamisi ega julma, ebainimlikku, inimväärikust alandavat kohtlemist või karistust,
- võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja pressiesindaja 27. juuni 2016. aasta avaldust Sudaani valitsuse teadaande kohta, et vaenutegevus peatatakse ühepoolselt neljaks kuuks,
- võttes arvesse muudetud Cotonou partnerluslepingut,
- võttes arvesse 1981. aasta juunis vastu võetud inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika hartat,
- võttes arvesse kodukorra artikli 135 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 4,

Neljapäev, 15. märts 2018

- A. arvestades, et Sudaanis valitsev olukord kujutab endast endiselt ohtu rahvusvahelisele rahule ja piirkonna julgeolekule; arvestades, et Sudaani ametivõimud on rahumeelsed meeleavaldused maha surunud ning represseerinud kodanikuühiskonna esindajaid ja inimõiguste kaitsjaid;
- B. arvestades, et seoses sporaadiliste meeleavaldustega, mis algasid mitmel pool Sudaanis 7. jaanuaril 2018 toiduainete ja ravimite hindade tõusu tõttu, on Sudaani riiklik julgeoleku- ja luureteenistus (NISS) vahistanud ja kinni pidanud vähemalt 140 opositsioonipartei liiget, inimõiguste kaitsjat, üliõpilast ja naisõiguslast; arvestades, et Sudaani relvajõud kasutasid meeleavaldajate vastu ülemäärast jõudu, mille tagajärjel üks meeleavaldaja suri ja paljud teised said vigastada, ning peale selle on nad kogu riigis represseerinud ajakirjanikke ja aktiviste; arvestades, et 2018. aasta jaanuaris ja veebruaris toimunud kokkupõrked on vaid riigis toimuvate pidevate õigusrikkumiste viimased näited;
- C. arvestades, et vahistatute hulgas on ka poliitilisi vastaseid, sest meelevaldselt on vahistatud ja kinni peetud kolm erakonna Sudaani Kongress liiget; arvestades, et teiste vahistatud poliitiliste vastaste hulgas on Sudaani Kommunistliku Partei poliitika sekretär Mohamed Mukhtar al-Khatib, Umma Rahvusliku Erakonna aseesimees Mohamed Abdalla Aldoma, Sudaani Rahvusliku Liidu juhtliige Mohamed Farouk Salman ja kaks Sudaani Kommunistliku Partei keskkomitee liiget Mohieldeen Eljalad ja Sidgi Kabbalo;
- D. arvestades, et Sudaani NISSi relvajõud vahistasid 1. veebruaril 2018 oma advokaadibüroos Darfuri advokatuuri asepresidendi Salih Mahmoud Osmani, kes kuulub Demokraatlikku Advokaatide Ühendusse ja tegutseb inimõigustele spetsialiseerunud advokaadina, on propageerinud õigusriigi loomist ja toetanud Sudaani rahvusassamblee kaudu õigusreformi korraldamist ning kellele anti 2007. aastal Sahharovi auhind; arvestades, et hiljuti viidi ta üle Dabaki vanglasse, mis asub Hartumist 20 km kaugusel põhjas, ning ametivõimud on keeldunud andmast tema advokaadile ja perekonnale teavet tema terviseseisundi kohta ega ole lubanud neil teda külastada;
- E. arvestades, et pärast Salih Mahmoud Osmani vahistamist algatas ELi Sudaani delegatsiooni juht koos Sudaani välisministeeriumiga demarši ning Euroopa Liidu inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidis esitas 27. veebruaril 2018 ÜRO Inimõiguste Nõukogu 37. istungjärgul kaebuse;
- F. arvestades, et massiliste vahistamiste ohvriks on langenud ka paljud naisõiguslased; arvestades, et naiste õiguste kaitsjad on pidanud taluma seksuaalset vägivalda, süüdistusi ja vägivaldseid karistusi, mille on määranud valitsuse julgeolekujõud; arvestades, et naisorganisatsioonid on pideva järelevalve all ning nad korraldavad kampaaniaid seaduste vastu, mis on naiste suhtes üldiselt diskrimineerivad;
- G. arvestades, et 2018. aasta veebruari keskpaigas teatas Sudaani valitsus, et 80 kinnipeetavat vabastatakse, sealhulgas Rawa Jaafar Bakhit, Nahid Jabrallah, Amel Habani, Hanan Hassan Khalifa ja Mohamed Abdalla Aldoma, keda kinnipidamise ajal väärkoheldi; arvestades, et NISSi juht nõustus vabastama ka teisi kinnipeetavaid, kui nad lubavad meeleavalduste korraldamise lõpetada; arvestades, et sellised avaldused on vastuolus Sudaani rahvusvaheliste inimõigustealaste kohustustega; arvestades aga, et mitu tuntud inimõiguste kaitsjat ja aktiivset opositsioonipoliitikut on endiselt vanglas, sh Osman Salih ja inimõiguste kaitsja Amjeed Fareed, keda on Hartumis kinni peetud alates 18. jaanuarist 2018; arvestades, et kinnipeetud isikutele ei ole esitatud kuriteosüüdistust ja neid ole antud kohtu alla;
- H. arvestades, et inimõiguste kaitsjatel ja kodanikuühiskonna organisatsioonidel, sealhulgas advokaatidel ja advokatuuril on demokraatia, inimõiguste, õigusriigi, stabiilsuse ja kestliku arengu tagamisel keskne tähtsus;
- I. arvestades, et kodanikuühiskonna organisatsioonide ja opositsioonierakondade tegevus on väga piiratud ja NISS takistab neil paljusid üritusi korraldamast; arvestades, et rahvusvahelisi vabaihendusi saadetakse pidevalt riigist välja ning valitsus survestab ja hirmutab neid;

Neljapäev, 15. märts 2018

- J. arvestades, et 2010. aasta riikliku julgeolekuseadusega ja põhiseaduse artikli 151 kohta tehtud muudatusega, mis võeti vastu 5. jaanuaril 2015, anti NISSile laialdane vahistamis- ja kinnipidamisõigus, mistõttu on sellel õigus kahtluseluseid ilma vähimagi kohtuliku kontrollita lausa neli ja pool kuud kinni pidada; arvestades, et väidetavalt on seda õigust kasutatud selleks, et meelevaldselt vahistada ja pidada kinni inimesi, keda sageli piinatakse ja väärkoheldakse; arvestades, et sama seaduse kohaselt ei saa NISSi ohvitseridele esitada süüdistust ühegi teo eest, mille nad on toime pannud kohustuste täitmisel, ning see on tekitanud üleüldise karistamatuse kultuuri;
- K. arvestades, et 2016. aasta mais lükkas Sudaani valitsus tagasi ÜRO soovitusel, milles teda kutsuti üles tunnistama 2010. aasta julgeolekuseaduse karistamatust võimaldavad sätted kehtetuks ning korraldama sõltumatu uurimise, mille eesmärk on esitada süüdistused rahvusvahelistes kuritegudes ja inimõiguste rikkumises, mille on toime pannud NISSi liikmed, relvajõud ja politsei;
- L. arvestades, et mitut kinni peetud inimõiguste kaitsjat on piinatud ja väärkoheldud; arvestades, et eriti suure väärkohtlemisohus on kinnipeetavad, keda hoiab vahi all NISS; arvestades, et NISS on kurikuulus kinnipeetavate väärkohtlemise ja piinamise poolest;
- M. arvestades, et valitsusvägede, valitsusmeelsete võitlejate ja valitsusvastaste relvarühmituste vahelise jätkuva vägivallega kaasneb inimõiguste kaitsjate pidev ahistamine ning nende meelevaldne vahistamine, suhtlemisvõimaluseta kinnipidamine ja väidetav piinamine Sudaani sõjaväe ja julgeolekujõudude poolt;
- N. arvestades, et Euroopa välisteenistuse hinnangul on USA sanktsioonide leevendamine Sudaani uuesti rahvusvahelise kogukonda integreerimiseks väga oluline, ning arvestades, et Euroopa välisteenistus on andnud teada, et EL on valmis Sudaani selles protsessis abistama; arvestades, et Euroopa Parlamendi inimõiguste allkomisjoni kõige esimese, 2017. aasta detsembris toimunud Sudaani visiidi ajal väljendas Sudaani valitsus soovi taastada suhted rahvusvahelise kogukonnaga; arvestades, et Salih Mahmoud Osman on külastanud mitu korda ELi institutsioone, sh Euroopa Parlamenti, kuid väljendanud ELi ja Sudaani suhete taastamise osas äärmist reserveeritust;
- O. arvestades, et Sudaani ametivõimud keelasid Mohamed Aldomal reisimise ja võtsid ära tema passi, kui ta vangistuses osaks saanud väärkohtlemise tõttu 8. märtsil 2018. aastal Kairosse ravile tahtis suunduda;
- P. arvestades, et Sudaan on maailma ajakirjandusvabaduse indeksi järgi 180 riigi hulgas 174. kohal; arvestades, et ametivõimud piiravad endiselt tõsiselt ajakirjandus- ja meediavabadust ning riigis kehtib ajakirjanduse ja ajakirjandusväljaannete seadus, millega on ette nähtud sellised piiravad meetmed nagu tsensuur, ajalehtede arestimine ja konfiskeerimine, meediaväljaannete tegevuse lõpetamine ja internetiühenduse katkestamine; arvestades, et ajalehti tsenseeritakse ja juba trükitud ajalehti konfiskeeritakse regulaarselt, nii et poliitilistele sanktsioonidele lisandub majanduslik kahju;
- Q. arvestades, et samuti piiratakse usuvabadust ning seaduse järgi on usust taganemine, jumalateotus või islamiusust muusse usku üleminek kriminaalkuritegu; arvestades, et 21. veebruaril 2018 esitati usust taganemise süüdistus päevalehe Al-Tayyar ajakirjanikule Shamael al-Nurile, kuna ta kirjutas arvamuseartikli riigi tervishoiukulutuste kärpimise kohta, ning arvestades, et selle süüdistuse eest on Sudaanis karistuseks surmanuhtlus;
- R. arvestades, et Rahvusvaheline Kriminaalkohus andis 4. märtsil 2009 ja 12. juulil 2010 välja määruse Sudaani presidendi Omar Hassan Ahmad al-Bashiri vahistamiseks;

Neljapäev, 15. märts 2018

1. peab äärmiselt murettekitavaks inimõiguste kaitsjate ja kodanikuühiskonna pidevat tagakiusamist Sudaanis ning eelkõige sõna-, meeleavaldamis-, kogunemis- ja usuvabaduse rikkumisi, aga ka inimõiguste kaitsjate, ajakirjanike ja režiimivastaste vabaühenduste liikmete hirmutamist;
2. nõuab, et Sahharovi auhinna laureaat Salih Mahmoud Osman viivitamatult ja tingimusteta vabastataks, nagu ka kõik teised inimõiguste kaitsjad ning kodanikuühiskonna- ja opositsiooniaktivistid, keda peetakse kinni üksnes seetõttu, et nad on teinud inimõiguste ja demokraatia kaitseks õigusjärgseid ja rahumeelseid jõupingutusi;
3. mõistab täie karmusega hukka kinnipeetavate piinamise ja väärkohtlemise; nõuab, et kõikide kinnipeetavate kinnipidamistingimused vastaksid rahvusvahelistele normidele, sh ÜRO põhimõtetele mis tahes viisil kinnipeetavate või vangistatud isikute kaitsmise kohta;
4. soovib, et Sudaani ametivõimud uuriksid rahumeelsete meeleavaldajate vastu vägivalda kasutamist ning piinamise ja väärkohtlemise juhtumeid ning võtaksid nende tegude toimepanijad vastutusele; rõhutab, et piinamise ja väärkohtlemise abil kogutud nn teavet ei tohi mingil juhul kohtumenetlustes tõendusmaterjalina kasutada;
5. mõistab hukka inimõiguste kaitsjate ja aktivistide tagakiusamise ja ahistamise Sudaanis ning kutsub ametivõime üles igas olukorras tagama, et nimetatud isikud saavad jätkata oma õiguspärasat tegevust kättemaksu kartmata ja ilma igasuguste piiranguteta, sealhulgas kohtuliku ahistamiseta;
6. nõuab tungivalt, et Sudaani valitsus lõpetaks viivitamatult opositsioonierakondade ja inimõiguste kaitsjate väljendus-, ühinemis- ja kogunemisvabaduse rikkumise; nõuab kõikide Sudaani elanike põhiliste inimõiguste austamist ja kaitsmist;
7. peab murettekitavaks naiste õiguste jätkuvat ja sagedast rikkumist Sudaanis, eriti seoses karistusseadustiku artikliga 152; kutsub Sudaani ametivõime üles allkirjastama ja ratifitseerima viivitamatult konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta;
8. rõhutab oma jätkuvat toetust ohus olevate inimõiguste kaitsjate kaitsemehhanismile; palub, et Euroopa välisteenus püüaks inimõiguste kaitsjaid käsitlevaid ELi suuniseid paremini rakendada ning võtaks Sudaanis täiel määral kasutusele kõik tema käsutuses olevad vahendid; rõhutab, et ELi delegatsioonid peavad demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendiga (EIDHR) seoses Sudaanis korraldatud projektikonkurssidel pidama esmatähtsaks toetuse andmist kõige suuremas ohus olevatele inimõiguste kaitsjatele, sest see tagab, et toetus on tõhus ja sihipärane;
9. nõuab, et Euroopa välisteenus ja ELi Sudaani delegatsioon annaksid parlamendile aru meetmetest, mis on inimõiguste kaitsjate kaitseks ja toetamiseks võetud; nõuab, et EL ja liikmesriigid võtaksid ohus olevate inimõiguste kaitsjate toetamiseks ühiselt meetmeid;
10. kordab, kui üliloluline on, et olulisimad seadused, sh 2010. aasta riikliku julgeoleku seadus ning ajakirjandust ja kodanikuühiskonda käsitlevad seadused vaadataks läbi ja et neid reformitaks, et kooskõlastada need sõna-, kogunemis- ja ühinemisvabadust käsitlevate rahvusvaheliste standarditega;
11. tuletab Sudaanile meelde ÜRO liikmesusest tingitud kohustusi ning nõuab tungivalt, et riik täidaks ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1593 (2005) sätestatud kohustust teha koostööd Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga; kordab oma nõudmist, et Sudaani president Omar al-Bashir järgiks rahvusvahelist õigust, sh täidaks kõiki konventsioone ja lepinguid, mille Sudaan on allkirjastanud, ning toetab Rahvusvahelist Kriminaalkohtu tema sõjakuritegude, inimsusvastaste kuritegude ja genotsiidi eest vastutusele võtmise püüetes;
12. nõuab tungivalt, et Sudaan tagaks inimõiguste ja põhivabaduste austamise kooskõlas inimõiguste ülddeklaratsiooni ja inimõiguste kaitsjaid käsitleva ÜRO deklaratsiooniga;

Neljapäev, 15. märts 2018

13. jagab Salih Mahmoud Osmani muret, et praeguse rände keskendumise tõttu võib EL inimõiguste küsimusele vähem tähelepanu pöörata;
 14. palub seetõttu, et Euroopa välisteenistus teeks jätkuvalt avaldusi ametivõimude ja võitlejate poolt toime pandud massiliste inimõiguste rikkumiste ning kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kahanemise kohta, et näidata, et EL on Sudaani inimõiguste olukorra pärast jätkuvalt äärmiselt mures;
 15. nõuab kindlalt, et EL ja liikmesriigid järgiksid kõikide Sudaani ametivõimudega teostatavate projektide puhul põhimõtet mitte teha kahju, mis tähendab ka koostöö välistamist inimõiguste rikkumiste toimepanijatega;
 16. palub, et EL ja liikmesriigid toetaksid Sudaanis neid, kes soovivad saavutada tegelikke muutusi, ning annaksid kodanikuühiskonna organisatsioonidele tehnilist abi ja korraldaksid neile suutlikkuse suurendamise programme, et parandada nende võimet edendada inimõigusi ja õigusriigi põhimõtte järgimist ning aidata neil inimõiguste olukorda Sudaanis tulemuslikumalt parandada;
 17. palub, et EL ja liikmesriigid toetaksid jätkuvalt Aafrika Liidu püüdeid saavutada Sudaanis ja Sudaani rahva huvides rahu; väljendab sellega seoses toetust ettepanekule pikendada Aafrika Liidu ja ÜRO Darfuri ühisoperatsiooni (UNAMID) mandaati 2018. aasta juunini;
 18. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Sudaani valitsusele, Aafrika Liidule, ÜRO peasekretärile, AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee kaaspresidentidele ja Üleaaafrikalise Parlamendile.
-